

Personen uit het Autisme Spectrum

Jaarverslag 2022

Leeswijzer

De inhoud van dit jaarverslag is per onderdeel als volgt opgebouwd (voor zover mogelijk):

- **Omschrijving**
Wat is het? Korte omschrijving van de betreffende activiteit, werkgroep of externe organisatie
- **Feiten en cijfers**
Feitelijke weergave van de situatie in 2022 (voor zover mogelijk)
- **Betrokken vrijwilligers**
Beschrijving van de betrokken vrijwilliger(s) voor de betreffende werkgroep of activiteit.

Privacyverklaring

Bestuursleden, de betaalde medewerker en vrijwilligers die daar toestemming voor geven staan genoemd met voor- en achternaam. Andere vrijwilligers worden alleen bij voornaam genoemd. Soms in combinatie met een afkorting van de achternaam, wanneer meerdere vrijwilligers dezelfde voornaam hebben.

Opmerkingen en correcties

Taalkundige opmerkingen en correcties graag mailen naar secretaris@pasnederland.nl
Inhoudelijke opmerkingen en correcties graag mailen naar bestuur@pasnederland.nl
Inhoudelijke opmerkingen of wijzigingen kunnen ook genoemd worden tijdens de Algemene Ledenvergadering op 10 juni 2023.

Colofon

PAS Jaarverslag 2022
Juli 2023

Coördinatie en redactie: Karin van den Bosch
Vormgeving: Bas Holtzer

Bijdragen van: Tammo Michel, Arjan Lammers, Gigi Dinger, Karin van den Bosch, Annelies, Arjan S., Gabrielle, Idzo, Myrthe, Petra, Robert.

Personen uit het Autisme Spectrum (PAS) is een vereniging die informeel in 2001 en bij notariële akte op 12 juni 2006 is opgericht.
KvK nummer: 09161548
IBAN: NL13 RABO 0123 5731 65

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Van de redactie	5
1. Organisatie	6
2. Bestuur, Denktank en bestuursondersteuning	10
3. Leden, donateurs en ledenadministratie	13
4. Vrijwilligers	17
5. ICT en techniek	19
6. Communicatie en PR	20
7. Ontmoeting	22
8. Belangenbehartiging en inzet ervaringsdeskundigheid	25
9. Koepels	30
Bijlage 1: Contributie leden per tarief	32
Bijlage 2: Belangenbehartigingsactiviteiten door PAS-leden	33

Voorwoord

Beste leden, vrijwilligers en andere belangstellenden,

Met trots presenteer ik het jaarverslag 2022 van PAS.

PAS is blij met de inzet en alle geweldige activiteiten die dóór mensen met autisme gedaan worden. Dat maken we graag zichtbaar. En leggen we vast voor latere jaren. Zoals in dit jaarverslag. Er is in een relatief korte periode door een grote groep mensen hard gewerkt om dit verslag te realiseren. Waarvoor dank!

2022 was een uitdagend jaar voor PAS. Aan het begin van het jaar hadden we nog de naweeën van corona. Wegens ziekte en uitval van bestuursleden was er een groot deel van het jaar geen actief bestuur. Dit is opgevangen door de inhuur van een externe procesbegeleider (Gigi Dingler) en het oprichten van een Denktank. Een belangrijk doel was het werven van nieuwe bestuursleden. Hier is in 2023 mee verder gegaan.

Hoewel een functionerend bestuur ontbrak, bleven de meeste vrijwilligers gewoon doorgaan met hun activiteiten, zoals het organiseren van gespreksgroepen en contactdagen. Helaas zijn er ook vrijwilligers en activiteiten gestopt, bijvoorbeeld sommige gespreksgroepen. Dat we als vereniging door 2022 zijn gehobbeld, geeft blijk van onze veerkracht en doorzettingsvermogen.

PAS is niet de enige vereniging, waarvoor het een uitdaging is om voldoende vrijwilligers en bestuursleden te vinden. Uit het [Nationaal VerenigingsOnderzoek2022](#) blijkt dat veel vrijwilligersverenigingen zorgen hebben over hun toekomst. Verreweg het grootste gevaar is een tekort aan mensen die de vereniging willen trekken. De woorden opheffing en fusie komen vaker voorbij dan eerder. Ondanks deze uitdagingen blijven verenigingen een plek om samen te komen, samen te bouwen en samen ergens voor te staan. Verenigingen kunnen een verbindende factor zijn, en oplossingen bieden die er anders niet zouden zijn of komen (Nationaal Verenigings Onderzoek, 2022).

Ook PAS is een plek waar mensen van verschillende achtergronden samenkomen, waar ideeën worden gedeeld, vriendschappen ontstaan en gedeelde belangen worden nagestreefd. Een organisatie voor, maar vooral ook dóór mensen met autisme.

Namens het bestuur bedank ik iedereen voor zijn of haar inzet!

Karin van den Bosch
Mei 2023

Van de redactie

Het PAS jaarverslag 2022 is een terugblik op 2022. Diverse vrijwilligers bij PAS hebben bijdragen aangeleverd voor dit jaarverslag. Daarna heb ik (Karin) er met een redactionele blik naar gekeken en structuur aangebracht.

Bij het samenstellen van dit jaarverslag heb ik daarbij zoveel mogelijk gelet op feiten en concreetheid. Ik denk namelijk dat dit het meeste inzicht geeft in PAS als organisatie op dit moment. Hoe staan we er nu echt voor?

Sommige aangeleverde bijdragen bevatten ook andere informatie. Bijvoorbeeld plannen voor de toekomst, ideeën, wensen, behoeften. Deze informatie heb ik, waar nodig, op een andere plek gezet. Het jaarverslag 2022 betreft een terugblik op activiteiten die al gebeurd zijn. Plannen voor de toekomst heb ik daarom verplaatst naar de bijlage. Hetzelfde geldt voor alle (nog) niet concrete wensen, behoeften, ideeën. Alle 'zal' en 'zou's': zou moeten, zou kunnen, zouden willen...

Als ik deze bijdragen van vrijwilligers lees, lees ik daarin diverse (vele) behoeften. En er zullen nog veel meer behoeften zijn, die hun weg niet hebben gevonden naar een ingeleverd stukje input voor het jaarverslag. Het is mijn overtuiging, dat het goed is om deze behoeften te zien en erkennen. Maar ook om als vereniging te erkennen, dat wij veel – misschien wel de meeste – van deze behoeften zelf niet kunnen invullen.

Dat hebben we jarenlang geprobeerd. Het wordt tijd dat anders aan te pakken. Die discussie voert te ver voor dit jaarverslag. Hopelijk draagt een zo feitelijk mogelijke weergave van wat we doen en wat we niet doen, wel bij aan de benodigde informatie en inzicht om deze discussie goed te kunnen voeren.

Bij het verzamelen van de losse bijdragen voor dit jaarverslag viel me nog iets anders op. Namelijk hoeveel vrijwilligers van PAS zélf, op persoonlijke titel, actief zijn in een of andere vorm van belangenbehartiging. Op het gebied van autisme of daaraan gerelateerd, zoals mensen met een (arbeids)beperking in ruimere zin.

Sommige van deze activiteiten gebeuren weliswaar door een lid van PAS, maar niet als activiteit van PAS. In die situaties heb ik ervoor gekozen, dit niet op te nemen in het PAS jaarverslag. Wel denk ik dat het fijn kan zijn, om van elkaar te weten wie welk vrijwilligerswerk doet of in welk groepje zit, buiten PAS. Mogelijk is LinkedIn daar een geschikt medium voor. Maar ook die discussie gaat te ver voor dit jaarverslag.

Karin van den Bosch
Eindredactie

1. Organisatie

PAS (Personen uit het Autisme Spectrum) is de landelijke belangenvereniging voor en door volwassenen uit het autisme spectrum met een normale tot hoge begaafdheid. PAS stelt het perspectief van de persoon met autisme voorop. PAS bestaat sinds 2001 en is inmiddels een vereniging met een bestuur en bijna 500 leden. De activiteiten binnen PAS worden op vrijwillige basis geleid door leden.

Gigi Dingler heeft in 2022 en begin 2023 met de Denktank (zie verderop) gewerkt aan een beschrijving van de missie en visie van PAS. Daarnaast is een begin gemaakt met het beschrijven van de kracht en ambities van PAS. Voor het jaarverslag heeft Karin hier wat aan verder geschreven.

Een verdere uitwerking kan worden opgepakt zo gauw er weer een bestuur is met voldoende menskracht. Dit was in 2022 niet het geval.

1.1 Missie

De missie van PAS is om het welbevinden van personen uit het autismespectrum te bevorderen.

1.2 Visie

PAS is dé plek voor en door mensen met autisme die hun welbevinden wil bevorderen door:

- Ontmoeting te faciliteren.
- Informatie te delen.
- Als stem naar buiten te fungeren.
- Ruimte te geven om te groeien en te ontwikkelen.

Deze aspecten dragen bij aan het vormgeven van een zinvol leven volgens je eigen voorwaarden.

Ontmoeting faciliteren

PAS biedt mensen met autisme een veilige plek. Een plek waar mensen met autisme écht onder elkaar zijn, zichzelf kunnen zijn en erbij horen. Er is respect voor diversiteit, je wordt begrepen en dat geeft rust.

Informatie delen

Bij PAS informeert over autisme en verwijst door naar andere bronnen die bijdragen aan het beter begrijpen van autisme. De leden van PAS hebben met elkaar veel ervaring en deskundigheid opgebouwd. Bij PAS leer je van elkaar. Door de ontmoeting ontdek je wie je bent en wat bij jou past.

Stem naar buiten

Het is belangrijk dat er met mensen uit het autisme spectrum gesproken wordt, niet over hen. PAS vertegenwoordigt deze groep. Wij laten onze stem horen op basis van gelijkwaardigheid en vanuit onze eigen leefwereld en ervaringsdeskundigheid, o.a. op het gebied van onderzoek en beleidsvorming. Ook stimuleren we leden om individueel hun stem te laten horen in hun eigen leefomgeving als die behoefte er is. We houden ons bezig met emancipatie op onze eigen voorwaarden.

Groeien en ontwikkelen

PAS biedt naast informatie en de mogelijkheid om te leren van elkaar ook de mogelijkheid om als lid rollen te bekleden in de PAS-organisatie. Zo kun je op een laagdrempelige manier initiatieven ontwikkelen, ervaring opdoen en ontdekken hoe je je kracht inzet.

1.3 Doelen en ambities

PAS wil een veilige en inspirerende plek zijn voor en door mensen met autisme.

PAS wil een duurzame en professionele organisatie zijn met voldoende menskracht en middelen.

1.4 Kracht van PAS

Autistic-led

Wat PAS onderscheidt van andere autisme organisaties is dat we van, voor en door mensen in het autisme spectrum zijn. Het is een autistic-led of consumer-run organisatie. Bij PAS bepalen we zelf wat we willen. De regie ligt bij mensen met autisme zelf.

PAS is een democratische organisatie, waarbij de meerderheid en tot nu toe alle mensen met beslissingsbevoegdheid mensen met autisme zijn. De zeggenschap ligt bij mensen met autisme. Om dit te bewaken:

- Blijft de voorzitter te allen tijde een persoon met autisme.
- Bestaat de meerderheid van het bestuur uit mensen met autisme.
- Voor ondersteunende taken in de vereniging kunnen in de toekomst mensen aangetrokken zonder autisme, zij hebben geen beslissingsbevoegdheid binnen PAS.

PAS is aangesloten bij de Europese koepel-organisatie van autistic-led organisaties EUCAP, waarbij we één van de grootste lidorganisaties zijn (zie verder onder Samenwerking en Koepels).

Nothing about us, without us

Wij laten de stem van mensen met autisme horen. Als je met PAS in gesprek gaat, praat je met ons in plaats van over ons.

Emancipatie en ervaringsdeskundigheid

Bij PAS ben je goed zoals je bent, je hoeft niet veranderd of versterkt te worden. De focus ligt op jezelf kunnen en mogen zijn.

PAS is een plek waar we gemeenschappelijk uitvinden: 'Wie zijn wij?' En waar je kunt ontdekken wie je zelf bent.

Onder elkaar

Bij PAS kun je elkaar ontmoeten, zonder anderen erbij.

PAS is echt een vereniging, wij doen het met elkaar.

Sterke wortels en historie

PAS kent een jarenlange traditie met stevige wortels en een lange historie. Dit maakt ons uniek ten opzichte van andere organisaties en initiatieven van mensen met autisme, die pas recent ontstaan zijn. PAS heeft als enige voor-en-door organisatie een plek verworven in de Canon Autisme Nederland.

We zijn één van de langst bestaande autistic-led organisaties ter wereld! Alleen het internationale [Autism Network International](#) (gebaseerd in de VS) bestaat langer, voor zover ik (Karin) weet.

Sterke (merk)naam

De naam 'PAS' is een sterke 'merknaam'. Onze historische wortels met vermelding in de Canon Autisme en nationale en internationale erkenning dragen hieraan bij.

Nationale en internationale samenwerking

PAS wordt nationaal én internationaal erkend als belangrijke voor-en-door organisatie, die de stem van volwassenen met autisme laat horen.

Nationaal zit PAS aan tafel bij alle belangrijke partijen en projecten. Hierin huist ook een kwetsbaarheid, omdat we als enige niet-professionele speler mee (willen) doen met professionele partijen met betaalde krachten. PAS is de enige autistic-led organisatie, die als partner aan tafel zit bij bijvoorbeeld AWA, NIPA of ITA (zie verder onder Samenwerking).

Internationaal is PAS via EUCAP verbonden met vergelijkbare organisaties in andere Europese landen.

Wetenschappelijke bekendheid

PAS is de enige Nederlandse voor-en-door ('consumer-run') organisatie voor mensen met autisme waar wetenschappelijk onderzoek naar gedaan is. Ook internationaal is PAS een van de (zeer) weinige consumer-run organisaties waarover wetenschappelijk gepubliceerd is. Dit toont aan dat wat PAS doet, dusdanig uniek en onderscheidend is, dat we voldoen aan wetenschappelijke toetsingscriteria (m.n. relevantie).

1.5 Kwetsbaarheid

Overbelasting

Veel bestuursleden en vrijwilligers van PAS zijn regelmatig overbelast. Dit hebben we ook de afgelopen jaren gemerkt. Hierdoor vallen mensen uit. Dit maakt de organisatie kwetsbaar.

Gebrek aan menskracht

Er zijn te weinig mensen om de benodigde taken uit te kunnen voeren. Wanneer mensen worden gezocht, wordt steeds 'in dezelfde vijver gevist', terwijl deze vijver bijna leeg is, om het met een metafoor te zeggen.

Gebrek aan focus

De activiteiten van PAS zijn momenteel breed uitgewaaierd, van lokale gespreksgroepen tot internationale belangenbehartiging, en van zelf dingen organiseren tot aan tafel schuiven bij andermans activiteiten of projecten. Een groot, divers palet aan activiteiten valt lastig te combineren met een kleine groep mensen.

Financiële middelen?

Het is nog onbekend in hoeverre (een gebrek aan) financiële middelen een bedreiging of kwetsbaarheid van PAS vormt. Hier kunnen ook mogelijkheden of kansen liggen.

1.6 Kansen en mogelijkheden

Er is nog niet gestructureerd nagedacht over kansen en bedreigingen voor PAS. Voor dit jaarverslag heeft Karin een eerste opzetje gemaakt.

Kansen kunnen zijn:

■ Mensen zonder autisme aantrekken

Dit biedt een oplossing voor het probleem 'gebrek aan menskracht'.

■ Vergroten zichtbaarheid

Hoe meer mensen PAS kennen, hoe groter de kans op nieuwe leden en vrijwilligers. Verbetering van de website is hiervoor een goede eerste stap.

■ Vergroten inzicht in de eigen organisatie

Hierdoor kunnen beter onderbouwde beslissingen worden genomen.

■ Verhoging contributie

Sinds 2016 is de contributie niet meer verhoogd, terwijl er wel sprake is van inflatie en PAS diverse doelen en ambities heeft. Door de contributie te verhogen, komt er meer geld binnen om bijvoorbeeld betaalde ondersteuning in te huren. Om meer financiële middelen te krijgen is een contributieverhoging eenvoudiger te realiseren dan het zoeken naar externe donateurs of fondsen.

1.7 Bedreigingen

Andere Nederlandse autistisch-led organisaties

De afgelopen jaren zijn er diverse andere organisaties voor-en-door mensen met autisme ontstaan in Nederland. Deze con-collega's vormen een potentiële bedreiging voor PAS. Voorbeelden zijn *Iets Drinken!* en *Autisme Digitaal*. Een deel van hun activiteiten is vergelijkbaar met het aanbod van PAS, zoals ontmoetingsmogelijkheden (*Iets Drinken*) of een website (*Autisme Digitaal*). Met name ontmoetingsmogelijkheden worden door steeds meer partijen aangeboden.

Deze nieuwkomers hebben uiteraard niet de lange historie die PAS heeft. Ook zijn zij (vooralsnog) niet ingebed in nationale en internationale netwerken voor belangenbehartiging.

Politieke keuzes

Patiënten- en gehandicaptenorganisaties (verder: *pg-organisaties*) worden gesubsidieerd vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (verder: *VWS*). Het huidige beleidskader voor subsidiëring van patiënten- en gehandicaptenorganisaties 2019-2022 (verder: *beleidskader PGO*), dat vorig jaar met één jaar is verlengd, loopt eind 2023 af. De herziening van het huidige beleidskader PGO krijgt vorm in een nieuwe subsidieregeling. Per 1 januari 2024 zal de nieuwe subsidieregeling PGO 2024-2028 in werking treden (bron: <https://www.internetconsultatie.nl/subsidieregelingpgo/b1>).

In de conceptplannen voor de nieuwe subsidieregeling staat dat nieuwe toetreders (wat PAS zou zijn) niet een vergelijkbare doelgroep mogen vertegenwoordigen als een reeds gesubsidieerde organisatie, in ons geval de NVA. Dit maakt het vrijwel onmogelijk voor nieuwe toetreders, zoals PAS, om nog in aanmerking te komen voor instellingssubsidie.

De overheid stuurt in haar plannen sterk aan op vergaande samenwerking of fusie tussen *pg-organisaties*.

2. Bestuur, Denktank en bestuursondersteuning

2.1 Bestuur

Het bestuur van PAS bestond in 2022 uit:

- **Voorzitter** (ad interim, tot half april 2022) Tammo Michel
- **Secretaris** (tot half april 2022) Tammo Michel
- **Penningmeester** Arjan Lammers

2.1.1. Bestuursverslag

Bestuursverslag PAS januari tot april 2022 door Tammo Michel:

“Het kleine bestuur had in 2021 al besloten geen initiatieven meer op te pakken, omdat er onvoldoende andere vrijwilligers zijn die kunnen meehelpen de taken uitvoeren. Corinne komt terug als bestuurslid maar moet in februari toch definitief stoppen met haar bestuurswerk. Arjan L. en Tammo blijven over. Net als in 2021 is dit te weinig om een actief bestuur te kunnen zijn.

Samen met PASSA wordt er gewerkt aan de verzelfstandiging van PASSA. Aan het eind van het jaar is het ook financieel afgerond en is PASSA zelfstandig.

Annelies maakt een voorstel voor een nieuwe bestuurlijke organisatie van PAS. Tammo werkt dit met Arjan S. om tot een stuk voor de ALV. Helaas meldt zich niemand om mee te helpen het bestuur op poten te zetten.

De ALV van 2022 wordt verder voorbereidt. Half april valt Tammo uit door ziekte. Arjan S. leidt deze ALV.”

2.2 Algemene Ledenvergadering en ledenbijeenkomst

De Algemene Ledenvergadering (ALV) vond plaats op 23 april 2022.

Tijdens deze ALV is ingestemd met het Bestuursplan 2022, zoals bedacht door Tammo, Arjan S. en Annelies. Er wordt besloten dat een groep mensen gaat kijken wat het plan wordt om PAS op poten te krijgen en dat samen met het bestuur te gaan implementeren. Tevens wordt budget vrijgemaakt voor tijdelijke betaalde ondersteuning door een externe kracht.

Op 22 oktober 2022 zijn twee online ledenbijeenkomsten gehouden over de toekomst van PAS. Hierbij waren circa 20 leden aanwezig; zowel leden die al jaren lid zijn als nieuwe leden. Oorspronkelijk was het plan een ALV te houden, maar dit is omgezet naar een ledenbijeenkomst om met elkaar op zoek te gaan naar hoe we verder gaan met PAS, wat we belangrijk vinden e.d. De aanwezigen zijn met elkaar in gesprek gegaan en er zijn geen besluiten genomen.

Gigi Dingler is aangetrokken als externe betaalde kracht om PAS te helpen haar toekomst vorm te geven. Arjan S. is formeel aanspreekpunt vanuit PAS voor Gigi.

2.3 Inzet Gigi Dingler

Verslag door Arjan S.:

“Na de ALV van april 2022 heeft het bestuur geprobeerd om de opdracht van de ALV uit te voeren, binnen de kaders die de ALV had aangegeven. Arjan S. heeft dit op verzoek nader uitgewerkt in nauw overleg met het bestuur. Via de netwerken waar PAS aan deel neemt is gevraagd of er iemand bekend die PAS met de ontwikkeling zou kunnen ondersteunen. Hierbij kwam de naam Gigi Dingler naar voren, die beschikbaar bleek.

Na het nodige overleg per telefoon en mail heeft zij op 16 september een schriftelijk voorstel gedaan van de activiteiten, doelen en kosten die zij verwachtte te gaan maken. Hier is het bestuur mee akkoord gegaan. Gigi is daarna aan de slag gegaan met de (digitale) ledenbijeenkomst op 22 oktober. Ook heeft zij een denktank van leden opgezet die zal bijdragen aan het werven van een nieuw bestuur.”

Verslag door Gigi Dingler:

“PAS heeft in 2022 besloten om budget uit te trekken voor een procesbegeleider om PAS als organisatie verder te brengen. Hiermee is in het najaar Gigi Dingler aangetrokken. Zij heeft een denktank van acht leden geformeerd, waarmee is bepaald welke stappen er nodig zijn om PAS als vereniging verder te brengen. Er is onder andere (opnieuw) de keuze gemaakt om geen mensen zonder autisme in het bestuur te laten plaatsnemen, maar deze wel welkom te heten voor ondersteunende functies. In 2023 is de denktank voortgezet.”

2.4 Denktank toekomst PAS

De Denktank bestond in 2022 uit Tammo, Arjan S., Karin, Petra, Idzo, Marcel en Wouter. Gabrielle las en reageerde via mail mee. (In 2023 zijn Gabrielle en Wouter met de Denktank gestopt). Facilitator/voorzitter was Gigi Dingler.

In 2022 zijn er 2 bijeenkomsten van de Denktank geweest, op 17 november en 15 december. De focus van de Denktank en procesbegeleiding door Gigi lag op het vinden van nieuwe bestuursleden. Er is een organisatiebeschrijving gemaakt, waarbij de missie, visie, kracht en ambities van PAS zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). Er is een oproepje gemaakt voor nieuwe bestuursleden en een taakomschrijving voor bestuursleden. Ook is nagedacht over mogelijkheden om het bestuur te ondersteunen. Er is een gesprek met de NVA geweest.

2.5 Bestuursondersteuning

Veel bestuursleden vallen uit, o.a. doordat er te veel op hun bord ligt (binnen en buiten PAS) en zij het lastig vinden om dit anders te organiseren. Daardoor is er ook onvoldoende ondersteuning voor de uitvoerende vrijwilligers binnen PAS, terwijl dit wel nodig is. Nu vallen mensen binnen PAS één voor één om en zo komt de vereniging niet verder. Deze situatie is besproken in diverse denktankbijeenkomsten. Dat heeft geleid tot een voorstel voor ondersteuning van het bestuur (plan Gigi d.d. 17-12-2022):

- Oud-bestuurslid (of -leden) die aanspreekpunt zijn voor PAS inhoudelijke zaken.
- Een vrijwillige coach die de bestuursleden procesmatig ondersteunt (individueel en als team).
  - Denk aan afbakening van taken, efficiënt vergaderen en verslagleggen, stroom-lijning van besluitvormingsprocessen, etc. Op aanvraag, het bestuur bepaalt waar hulp nodig is.
    - Liefst is dit een lid van PAS, maar dat hoeft niet.
- Administratieve en secretariële ondersteuning.
  - Te denken valt aan een betaalde (vrijwilligers)functie.
    - Liefst is dit een lid van PAS, maar dat hoeft niet.
  - Onderzoeken of de NVA open staat voor ondersteuning in natura.

De Denktank reageerde positief op dit voorstel voor ondersteuning van het PAS-bestuur, mits:

- de ondersteuning alleen op verzoek van het bestuur gebeurt en niet ongevraagd, en
- de aanspraak op de oud-bestuursleden goed afgebakend wordt.

2.6 Gesprek met NVA

Er heeft op 15 februari 2023 een gesprek plaatsgevonden tussen PAS (Gigi, Arjan S. en Idzo) en NVA (Caroline Verkerk, directeur NVA). Dit gesprek had een oriënterend karakter.

Gigi Dingler:

“Het was een verkennend gesprek en Caroline is echt nog aan het opbouwen. Ze staat zeker open voor samenwerking. De combinatie van mensen met autisme en mensen zonder autisme ziet ze als heel sterk, omdat je daarmee de overbelasting van mensen met autisme minder bepalend is voor de organisatie.

Er is niet zomaar overhead voor ons beschikbaar, maar verder praten kan altijd. Maar dan echt vanuit de vraag: hoe kunnen we elkaars krachten optimaal benutten? Ze gaan niet zomaar PAS ondersteunen.”

3. Leden, donateurs en ledenadministratie

3.1 Omschrijving

PAS kent als vereniging leden en donateurs. Dit wordt bijgehouden via de ledenadministratie.

Op basis van voorgaande jaarverslagen is een overzicht gemaakt van aantal leden per jaar.

Tabel: aantal leden per jaar

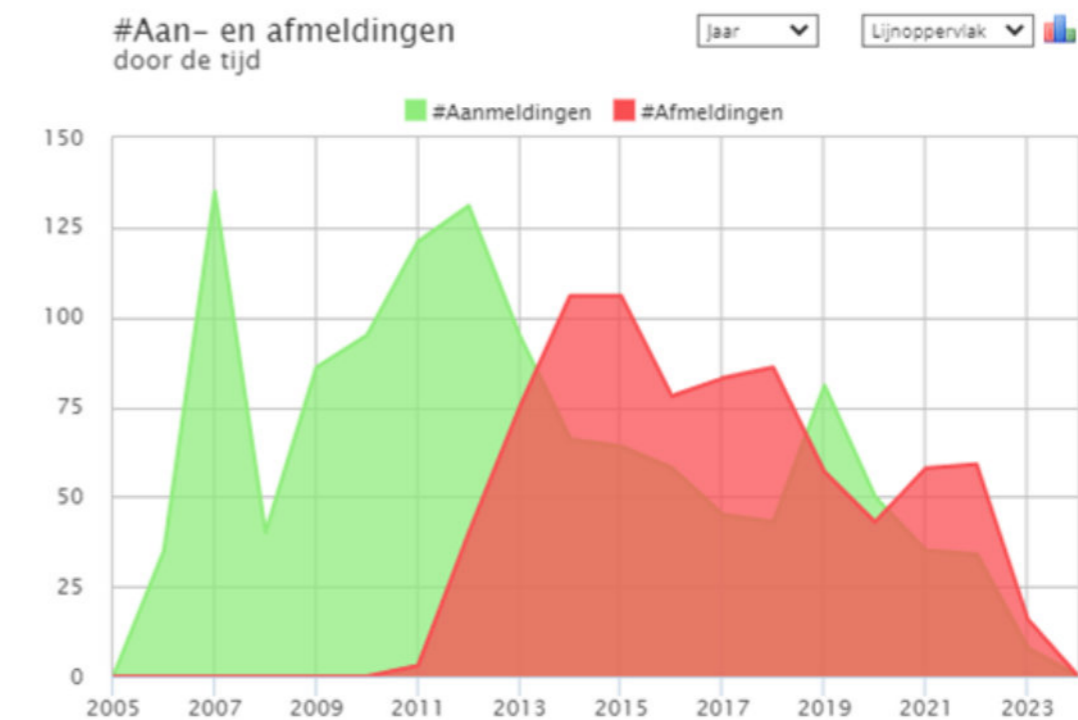
JAAR	AANTAL LEDEN OP 1 JANUARI
2023	413
2022	435
2021	450
2020	468
2018	496
2017	525
2016	626
2015	594
2014	?
2013	?

3.2 Feiten en cijfers

3.2.1 Aantal leden en donateurs

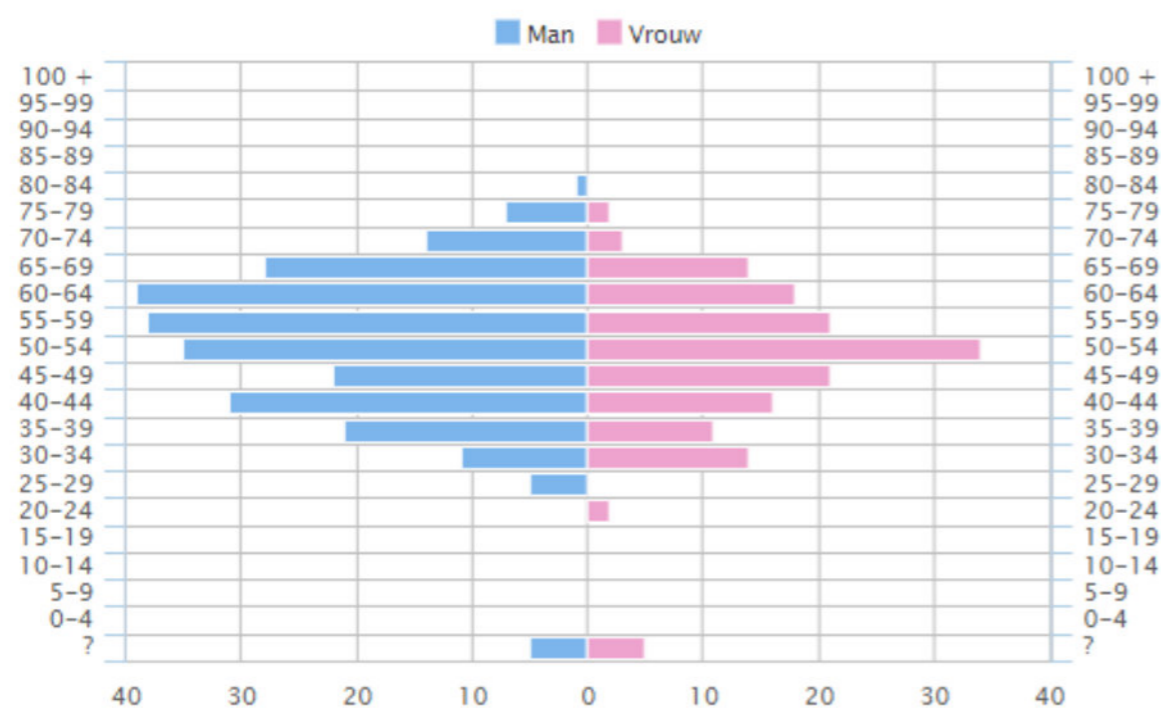
Aantal leden op 1-1-2022	435
Aantal leden op 31-12-2022	413
Aantal donateurs op 1-1-2022	1
Aantal donateurs op 31-12-2022	1

3.2.2 Aan- en afmeldingen

3.2.3 Leeftijdsverdeling

Verdeling leeftijd over actieve relaties

3.2.4 Combi-lidmaatschap

PAS kent een combi-lidmaatschap met NVA en met Impuls. Combileden krijgen korting. Per 8 mei 2023 heeft PAS in totaal 420 leden, waarvan 187 combileden (45%).

VERENIGINGSCOMBINATIE	AANTAL
PAS + NVA	156
PAS + Impuls	4
PAS + NVA en Impuls	2
PAS + Balans	1
PAS + lidnummer geen org	10
PAS geen lidnr geen org	14
Totaal aantal combileden	187

N.B. Het is onduidelijk waarom 14 leden combi-korting krijgen, terwijl ze geen organisatie én geen lidnummer hebben doorgegeven, waarmee ze dan zouden combineren.

Ook is onduidelijk waarom een lid combikorting krijgt voor een andere organisatie dan Impuls of NVA. Natuurlijk kunnen mensen naast PAS ook van andere organisaties lid zijn, maar daar hebben we geen afspraken mee. We geven ook geen korting aan autiroze-mensen die naast PAS lid zijn van het COC.

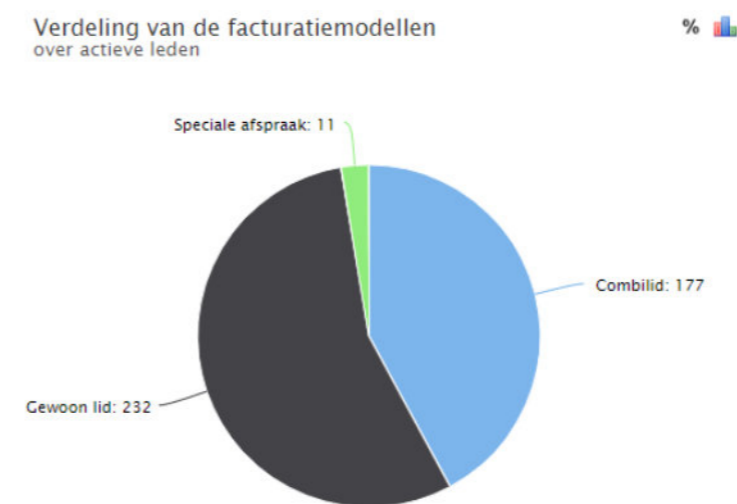
De NVA schijnt PAS-leden korting te bieden. Echter, deze kortingsmogelijkheid vermeldt de NVA niet op hun website (<https://www.autisme.nl/lidmaatschap/>). De enige kortingsmogelijkheden die de NVA daar aanbiedt zijn korting voor studenten en korting voor minima.

Van Impuls is niet bekend in hoeverre hun leden nog korting krijgen als ze ook lid van PAS zijn. In 2022 is er geen overleg geweest met NVA of Impuls over het combilidmaatschap.

Taartdiagram uit de ledenadministratie

N.B. Het aantal combileden is hier 177. Het is onduidelijk waarom dit afwijkt van de 187 uit de vorige tabel.

Verdeling van de facturatiemodellen over actieve leden

3.2.5 Contributietarieven

--> Zie bijlage 1 voor details

De huidige contributieregeling is in 2016 ingegaan en sindsdien niet meer gewijzigd. In 2022 (en begin 2023 - stand van zaken d.d. 8 mei 2023) kende PAS 17 verschillende contributietarieven voor betalende leden. (Dus donateurs niet meegerekend).

Er zijn 4 verschillende soorten korting. Deze kunnen in allerlei combinaties met elkaar voorkomen. Kortingen zijn vaste bedragen, zoals die ook op het aanmeldingsformulier voor leden vermeld staan. Kortingen worden op jaarbasis toegepast.

Op basis van het huishoudelijk reglement kunnen leden maximaal 75% korting krijgen op de contributie.

SOORT KORTING	OMSCHRIJVING	HOOGTE KORTING
Incassokorting	Korting i.v.m. betalen via automatische incasso	€ 4,00
Vroegbetaalkorting	Betaling voor 1 april	€ 2,00 (?)
Combinatiekorting	Bij combi-lidmaatschap met NVA en/of Impuls	€ 4,00
Lager tarief-korting/ 25%-regeling	Korting door individuele speciale afspraken	Max. 75% korting mogelijk

Al deze verschillende tarieven en kortingsoorten zijn een erfenis uit het verleden. Leden die een heel lage contributie betalen, doen dit op basis van persoonlijke afspraken met vroegere penningmeester(s).

3.3 Betrokken vrijwilligers

Diederik heeft in 2022 de ledenadministratie bijgehouden. Aanmeldingen en afmeldingen die vanaf oktober waren blijven liggen zijn in december 2022 en januari 2023 door Arjan L. in overleg met Diederik verwerkt. Mutaties in verband met contributies heeft Arjan L. als penningmeester verwerkt.

4. Vrijwilligers

Aantal vrijwilligers per soort activiteit in 2022 [NOG INVULLEN]

HOOFDGROEP/ "AFDELING"	ACTIVITEIT/ WERKGROEP	AANTAL
Bestuur	Bestuur	2
"Kantoor"/"Secretariaat" [niet zijnde Bestuur], bestuursondersteuning	Secretariaat	
	Financiële administratie	
	Kascommissie	2
Leden en ledenadministratie	Ledenadministratie	1
Vrijwilligerscoördinatie	Vrijwilligerscoördinatie, - begeleiding	0
	Deskundigheidsbevordering van PAS-vrijwilligers	1
	Vertrouwenspersoon	
ICT	Website (technisch, beheer)	0
Communicatie en PR	Website (content, redactie)	
	Social media	
	Telefoon / Informatie & Advieslijn	
	Drukwerk (folders, brochures, flyers etc.) maken	0
	Standje/informatiekraam op beurs of congres	
	Ledenbrief maken	
	Nieuwsbrief maken	
	Geven lezingen	
Informatievoorziening en voorlichting		
Ontmoeting	Contactdagen	
	Gespreksgroepen	
	KOMPAS	
	Leesgroepen (wetenschappelijk)	4 (2 trekkers per leesgroep)
	Wonen	
	Werk	
Belangenbehartiging en inzet ervaringsdeskundigheid	Zorg	P.M., bestond niet in 2022
	Ledenpanel	
	PAS-SiO	
	Academische Werkplaats Autisme (AWA)	
	NIPA	1
	Informatietafel Autisme	1
	Novartis Patient Academy	1 [tegen een vergoeding]
	led(er)in	
Koepels	EUCAP	1

4.1 Feiten en cijfers

In 2022 waren [*AANTAL*] vrijwilligers actief bij PAS. Dit is ...% van het totaal aantal leden.

Vrijwilligers kunnen uiteraard bij meerdere soorten vrijwilligerswerk betrokken zijn, en dus dubbel (driedubbel etc.) geteld worden.

4.2 Vrijwilligerscoördinatie

In 2022 zijn de vrijwilligers niet centraal gecoördineerd. Wel kenden sommige ‘afdelingen’ of groepen een eigen coördinator:

- [NAAM] coördineerde in 2022 de contactdag-vrijwilligers
- De Denktank werd gecoördineerd door Gigi Dingler (zie elders in het jaarverslag).

4.3 Verklaring omtrent het Gedrag (VOG)

In 2019 is besloten dat alle vrijwilligers van PAS een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) moeten hebben. Dit omdat de leden van PAS soms kwetsbaar kunnen zijn. We willen goed voor elkaar zorgen, en dat houdt ook in dat we extra informatie willen inwinnen over de mensen die contact hebben met onze leden. Tammo heeft in 2019 voor elkaar gekregen dat we dit makkelijk en gratis kunnen regelen.

In 2022 hadden X van de Y vrijwilligers een VOG.

4.4 Deskundigheids-bevordering vrijwilligers

PAS biedt geen eigen training of deskundigheids-bevordering aan aan haar vrijwilligers. Vrijwilligers betrokken bij de Academische Werkplaats Autisme konden gebruikmaken van het AWA-aanbod, in de vorm van intervisie- en themabijeenkomsten georganiseerd door Karin van den Bosch, Barbara Brouwer en Kirstin Greaves-Lord.

Ook konden AWA-vrijwilligers gebruikmaken van onderlinge ondersteuning vanuit de zogeheten

AIDA-bijeenkomsten (Autisten In De AWA), georganiseerd door Arjan Stoffels.

PGO-support heeft een breed aanbod aan cursussen en training voor vrijwilligers van patiënten-/cliëntenorganisaties (niet autisme-specifiek). PAS-vrijwilligers kunnen hier gebruik van maken, indien gewenst. In 2022 is dit niet gebeurd.

De Novartis/Pfizer Patient Academy (PA) biedt kennis en ondersteuning aan bestuursleden en vrijwilligers van patiënten-/cliëntenorganisaties (niet autisme-specifiek). In 2022 heeft alleen Karin van den Bosch bijeenkomsten en webinars van de Patient Academy bezocht, vanuit een dubbelrol als gewone deelnemer + lid van de adviesraad van de PA die meedenkt over het programma.

4.5 Vertrouwenspersoon

De Vertrouwenspersoon is er voor leden en vrijwilligers van PAS. Zij kunnen bij de vertrouwenspersoon terecht, wanneer er onenigheid is tussen de vrijwilligers en de leden van PAS of de vrijwilligers onderling.

Barbara de Leeuw was heel 2022 vertrouwenspersoon voor PAS. Gedurende dit jaar zat zij met een burn-out thuis.

Per mei 2023 zit ze nog in de ziektewet. Ze kan daardoor geen druk aan, en kan haar inzet voor PAS niet garanderen. Daarom stopt ze per mei 2023 als vertrouwenspersoon van PAS.

5. ICT en techniek

Om PAS als organisatie draaiend te houden, is ICT nodig. En misschien ook nog andere technische diensten?

Voor PAS is ICT (technische deel) vooral van belang m.b.t. de website.

5.1 Website (technische deel)

PAS beheert de volgende websites:

www.pasnederland.nl
woonwijzerautisme.nl

Betrokken vrijwilligers

De website (technische deel, niet de inhoud) wordt gedaan door .. [volgt]

6. Communicatie en PR

6.1 Website

6.1.1 Omschrijving

6.1.2. Feiten en cijfers

6.1.3 Betrokken vrijwilligers

Het ontbreekt helaas aan een websiteredactie om de website structureel bij te werken en up-to-date te houden.

6.2 Social media

6.2.1 Omschrijving

PAS heeft accounts op Twitter, Facebook en LinkedIn. Op LinkedIn heeft PAS een eigen [pagina](#). Ook is er een besloten [LinkedIn-groep "PAS"](#), speciaal voor PAS-leden en vrijwilligers.

6.2.2 Feiten en cijfers

Met LinkedIn is in 2022 niks gedaan.

6.2.3 Betrokken vrijwilligers

De LinkedIn-pagina wordt beheerd door X
De LinkedIn-groep wordt beheerd door Karin
Facebook wordt beheerd door X
Twitter wordt beheerd door X

6.3 Telefoon

6.3.1 Omschrijving

PAS is via een voicemail te bereiken. De PAS-voicemail kan worden gebeld door mensen met uiteenlopende vragen. Dit kunnen vragen zijn over de vereniging, bijvoorbeeld over het lidmaatschap. Het kunnen ook algemene Informatie- & Adviesvragen zijn, vergelijkbaar met de Informatie- & Advieslijn van de NVA.

6.3.2 Feiten en cijfers

Naar schatting is de PAS-voicemail zo'n X keer per maand gebeld in 2022. Het duurt ongeveer X dagen voor iemand een reactie krijgt op een ingesproken bericht.

6.3.3. Betrokken vrijwilligers

Tammo luistert de PAS-voicemail af.

6.4 Drukwerk

6.4.1 Omschrijving

PAS kent bijna geen papieren drukwerk meer. Alles gebeurt digitaal. Alleen de postversie van de jaarlijkse uitnodiging voor de ALV wordt gedrukt. Overig printwerk, bijvoorbeeld flyers voor contactdagen, wordt door de betreffende vrijwilligers zelf geprint.

6.4.2 Feiten en cijfers

6.4.3 Betrokken vrijwilligers

Drukwerk wordt verzorgd door Paul.
[tekst 2021: Het printwerk voor de contactdagen zien we teruglopen. Veel flyers worden digitaal verzonden, of door de gastheer / gastvrouw zelf geprint.]

6.5 Standje/ informatiekraam

6.5.1 Omschrijving

6.5.2 Feiten en cijfers

PAS heeft met een standje op Autminds 2022 gestaan.

6.5.3 Betrokken vrijwilligers

6.6 Ledenbrief

6.6.1 Omschrijving

Digitale ledenbrieven bevatten ledennieuws. Ze worden alleen naar leden van PAS verzonden.

6.6.2 Feiten en cijfers

In 2022 zijn X ledenbrieven verstuurd.

6.6.3 Betrokken vrijwilligers

?

6.7 Nieuwsbrief

6.7.1 Omschrijving

Nieuwsbrieven gaan (i.t.t. Ledenbrieven) ook naar mensen en organisaties buiten de leden van PAS.

6.7.2 Feiten en cijfers

In 2022 is geen Nieuwsbrief verstuurd.

6.7.3 Betrokken vrijwilligers

Geen

7. Ontmoeting

7.1 Contactdagen

7.1.1 Omschrijving

De contactdagen zijn voor volwassenen met autisme en worden eens per week of 2 weken georganiseerd. Er zijn bij de contactdagen geen hulpverleners aanwezig. Er wordt van onze bezoekers verwacht dat zij zichzelf kunnen redden. De exacte plaats en tijd van verzamelen worden op de website vermeld, enkele weken voor de contactdag plaatsvindt.

7.1.2 Feiten en cijfers

7.1.3 Betrokken vrijwilligers

Marcel, Ernst-Jan en Arjen M.

7.2 Gespreksgroepen

7.2.1 Omschrijving

De gespreksgroepen zijn voor een groot deel van het jaar 2022 weer fysiek van start gegaan. De aanmeldingen voor de gespreksgroepen bleven binnenkomen. Deze zijn doorgestuurd naar de contactpersonen van de gespreksgroepen voor zover die er zijn. Anders is er geantwoord dat er

een wachtlijst kan gemaakt worden tot er een contactpersoon, locatie en voldoende belangstellenden zijn voor deelname. Er is wel duidelijk geworden welke gespreksgroepen nog actief zijn en welke niet.

De huidige PAS-gespreksgroepen zijn vaak ontstaan vanuit MEE en daarna volledig overgedragen aan PAS, of draaien nog steeds vanuit een samenwerking tussen PAS en MEE met een contactpersoon van PAS.

In de loop van 2022 zijn diverse gespreksgroepen gestopt, sommige nadat ze jaren hebben bestaan. De gespreksgroepen die nu niet meer actief zijn hebben te weinig leden over om door te gaan, missen een contactpersoon die de locatie regelt en het contact met de groepsleden en de coördinator van PAS.

7.2.2 Feiten en cijfers

Eind 2022/ begin 2023 heeft PAS 12 gespreksgroepen.

Gespreksgroepen PAS per eind 2022/begin 2023

PLAATS	SOORT GROEP
Alkmaar	Gemengd
Amersfoort	Mannengroep Vrouwengroep
Amsterdam	Gemengd
Den Haag	Gemengd
Ede	Gemengd (groep is ontstaan vanuit MEE en heeft nu een aantal leden en contactpersoon van PAS)
Haarlem	Vrouwen
Nijmegen	Vrouwengroep (opgestart in de loop van 2022)
Uden	Gemengd
Utrecht	Gemengd Vrouwengroep Wandelgroep

Gespreksgroepen die in 2022 zijn gestopt:

- Arnhem: Gemengd, begin 2022 gestopt geen contactpersoon meer.
- Leiden: Gemengd, eind van het jaar gestopt vanwege te weinig deelnemers en geen contactpersoon meer.
- Rotterdam: beide gespreksgroepen in Rotterdam zijn gelijktijdig gestopt.
- Zutphen: Vrouwengroep, sinds november gestopt vanwege te weinig deelnemers. De groep heeft ongeveer een jaar bestaan, maar had daarna te weinig leden over.

Aanmeldingen

Aantal aanmeldingen ongeveer 60, geplaatst ongeveer 20, nog in behandeling onbekend, geen contact /respons van de belangstellende na eerste contact en info vanuit PAS en contactpersoon gespreksgroep: ongeveer 40.

Wachtlijst ongeveer 10 keer gevraagd wegens groep is vol of gestopt wegens te weinig belangstelling en/of geen contactpersoon en groep meer, Onbekend ongeveer 20.

7.2.3 Betrokken vrijwilligers

De vrijwilliger, Jos, is eind juni van het jaar gestopt met de administratie-coördinatie, wegens andere werkzaamheden elders. Het bestuur heeft, in die periode, voor een groot deel de werkzaamheden op zich genomen. De vacature van administratie-coördinatie werd besproken met een nieuwe vrijwilliger: Wouter. Overdracht en inwerken is helaas nog niet gelukt; hij heeft aangegeven dit toch niet te doen. Door andere werkzaamheden van het overgebleven bestuur is er geen energie gestoken in het achterhalen van wel of niet deelnemen van belangstellenden, de samenstelling van de groepen en de opvolging van vertrokken vrijwillige contactpersonen.

7.3 KOMPAS

7.4 Leesgroepen

7.4.1 Omschrijving

De eerste PAS-leesgroep is opgericht door Diederik Weve in 2019 (PAS-leesgroep 1). In mei 2021 is Karin van den Bosch een tweede groep gestart (PAS-leesgroep 2).

Leesgroep 1 (verslag door Petra)

In 2019 startte een leesgroep voor PAS leden. Het begon met een filosofisch boek "The ethics of Autism". Dit onderwerp trok PAS leden aan met een filosofische en een geëngageerde inslag aan. Sindsdien zijn een 15-tal boeken en artikelen gelezen, over onderwerpen rondom de thema's: wat is autisme, hoe wordt er tegen autisme aangekeken, hoe wordt ermee omgegaan. In 2022 bestond de leesclub uit 4, en later 3 leden. We hebben via Zoom 6 keer teksten besproken. Deze boeken en artikelen gingen over de "voorspellende brein"-theorie, de "capabilities" approach voor het verbeteren van zorg gericht op autisten, en over autisme-inzicht krijgen via literatuur en ervaringsverhalen. Ieder las van te voren een deel van de tekst en dan bespraken we 2 uur lang onze ideeën naar aanleiding van wat we gelezen hebben. De gespreksleider wisselde steeds.

Deze leesgroep is eind 2022 opgeheven.

Leesgroep 2 (verslag door Karin en Myrthe)

We lezen filosofische of sociologische teksten en teksten die geschreven zijn vanuit een disability studies invalshoek. We lezen vrijwel nooit medische teksten, bijvoorbeeld over diagnostiek en behandeling. De teksten die we lezen zijn vaak wetenschappelijke artikelen en soms een deel van een boek. De meeste teksten die we lezen zijn Engels, soms ook Nederlands. Onze gesprekken zijn wel altijd in het Nederlands.

We komen eens in de 4-6 weken online bij elkaar op een zondagmiddag. Deze bijeenkomsten duren ongeveer anderhalf tot twee uur. De deelnemers bereiden om de beurt een bijeenkomst voor.

Deelnemers

Onze leesgroep bestaat uit ca. 6-10 deelnemers. We houden de groep bewust wat kleiner. Zo is er genoeg ruimte voor ieders inbreng.

Deelnemers zijn geworven via LinkedIn en Facebook. We zijn gestart met een groep van 6-8 deelnemers. In de loop van de tijd vielen wat mensen af, en bleven we met 4 deelnemers over. In november 2022 zijn we een wervingsactie gestart voor nieuwe deelnemers via LinkedIn. Dit leverde een goede respons op, waardoor we nu weer een groep van 8-10 deelnemers hebben. Op dit moment (mei 2023) hebben we een deelnemersstop, tot er eventueel weer mensen afvallen.

Het is natuurlijk ook mogelijk om zelf een PAS-leesgroep te starten.

Voor geïnteresseerde nieuwe deelnemers is er een informatiebrief.

7.4.2 Feiten en cijfers

Leesgroep 1

In 2022 zijn er 6 bijeenkomsten geweest via Zoom.

Leesgroep 2

De eerste bijeenkomst vond plaats op 9 mei 2021. In 2021 zijn 6 bijeenkomsten geweest via videobellen.

In 2022 zijn 10 bijeenkomsten geweest via videobellen.

7.4.3 Betrokken vrijwilligers

Leesgroep 1

Petra was in 2022 de trekker/ coördinator van deze groep.

Leesgroep 2

Coördinatie van de PAS-leesgroep 2 is in handen van Karin van den Bosch. Sinds oktober 2022 doet ze dit samen met Myrthe Korf.

Contact tussen de leesgroepen liep in 2022 via Karin (leesgroep 2) en Marijn (leesgroep 1). We wisselen leeslijsten uit en geven elkaar leestips.

8. Belangenbehartiging en inzet ervaringsdeskundigheid

8.1 PAS-werkgroep Werk

8.1.1 Omschrijving

De PAS-werkgroep Werk is de oudste werkgroep van PAS. Deze bestaat al sinds 2001 (oprichting PAS), en zelfs daarvoor al. Deze werkgroep was oorspronkelijk een NVA-werkgroep, en is in de beginjaren (ca. 2001- 2006) een gecombineerde NVA-PAS werkgroep werk geweest, met ondersteuning van de NVA.

Ook in de jaren daarna is de werkgroep vaak half PAS - half buiten PAS geweest, bijvoorbeeld in de vorm van Autisme Ten Top (rond 2010). Autisme Ten Top ging uiteindelijk volledig buiten PAS verder.

Anno 2022 t/m mei 2023 bestond de werkgroep Werk ook vooral uit inzet buiten PAS, in de vorm van PAS-leden die deelnemen aan de Klankbordgroep voor de Banenafpraak en de Klankbordgroep Buiten Banenafpraak van Leder(In). De Klankbordgroep voor de Banenafpraak maakt geen onderdeel uit van Leder(in), maar is opgericht door Hans Spigt namens de VNG. Later is de Klankbordgroep deel gaan uitmaken van de Landelijke Cliëntenraad. De leden van de Klankbordgroep voor de Banenafpraak nemen deel op persoonlijke titel. De Klankbordgroep Buiten Banenafpraak maakt deel uit van Leder(in) en is een vertegenwoordiging van patiënten / cliëntenorganisaties.

In beide klankbordgroepen vragen PAS-leden aandacht voor mensen met autisme zonder werk die binnen respectievelijk buiten de banenafpraak vallen.

Verslag door Gabriëlle over 2022

“De werkgroep Werk binnen PAS zet in voor de inclusie van autisten of mensen met een ASS en betere werkomstandigheden. De werkgroep-leden zijn de afgelopen jaren actief geweest in verschillende groepen die te maken hebben met werk, o.a. de Klankbordgroep voor de Banenafpraak.

Gabriëlle heeft zich in het jaar 2022 tot ongeveer 1-03-2022 namens PAS ingezet in voor de Klankbordgroep Buiten Banenafpraak (KBB) van Leder(in). Klankbordgroep Buiten Banenafpraak is een klankbordgroep binnen Leder(in) voor mensen die een beperking hebben, maar buiten de Banenafpraak vallen. Daardoor is het voor deze mensen veel ingewikkelder om ondersteuning te krijgen bij het werk.

Het doel van de KBB is na te denken over (alternatief) overheidsbeleid en ondersteuningsmogelijkheden en hieromtrent een visie te formuleren die toepasbaar is door Leder(in). Recent heeft de KBB van Leder(in) besloten om samen te werken met Start Foundation, een fondsorganisatie die samenwerkt met een groot aantal werkgevers die graag mensen met een beperking in dienst nemen.

Er is altijd ruimte voor leden van PAS om zich bij de werkgroep Werk in te zetten.

Gabriëlle heeft een reguliere baan gevonden, waar zij uitzicht heeft op een vaster contract. Zij kan deze werkzaamheden op dit moment niet combineren met vrijwilligerswerk voor PAS. Het staat iedereen vrij om aan de slag te gaan met de Werkgroep Werk van PAS en het stokje over te nemen.”

8.1.2 Feiten en cijfers

In 2022 is de PAS-werkgroep werk nauwelijks actief geweest.

8.1.3 Betrokken vrijwilligers

Gabrielle heeft zich in het jaar 2022 tot ongeveer 1-03-2022 namens PAS ingezet in voor de Klankbordgroep Buiten Banenafpraak (KBB) van leder(in). Per maart 2023 is ze gestopt met haar vrijwilligerswerk voor PAS en bij leder(In). Sinds die tijd is er een vacature voor haar functie in de klankbordgroep van leder(In). Deze is nog niet ingevuld. Zie bijlage 3 voor de vacaturetekst. Roderik en Peter zaten in 2022 in de Klankbordgroep voor de Banenafpraak van de Landelijke Cliëntenraad. Dit is op persoonlijke titel, maar wel voortgekomen uit de werkgroep Werk van PAS.

8.2 PAS-werkgroep Wonen

8.2.1 Omschrijving

Petra:

De Werkgroep Wonen is grotendeels inactief. Sinds een aantal jaren bestaat het vooral uit het beantwoorden van mails die binnenkomen op wonen@pasnederland.nl. Deze komen voor-namelijk van mensen die in een vervelende woonsituatie zitten en aan advies vragen wat hiermee te doen. Enkele jaren geleden zijn de meest gestelde vragen met hun antwoorden verzameld op de PAS website, waar we ook altijd naar verwijzen.

8.2.2 Feiten en cijfers

In 2022 zijn er van vijf mensen e-mails ontvangen: een 'ter kennisname': een update n.a.v. correspondentie in het jaar ervoor, een keer een vraag om input m.b.t. een afstudeerproject, en drie mails over rotsituaties qua wonen met de vraag 'kunnen jullie mij aan een nieuwe woning helpen?'. De mails zijn dus wel altijd relevant voor de werkgroep wonen. Meestal wordt er met een persoon 2-3 keer heen en weer gemaild.

8.2.3 Betrokken vrijwilligers

Op papier bestaat de werkgroep Wonen uit Herman en Petra, hoewel in de praktijk Petra de mails afhandelt. Er is verder geen contact meer.

8.3 PAS-werkgroep Zorg

Pro memorie. Bestond niet in 2022.

8.4 PAS-Ledenpanel

8.4.1 Omschrijving

Verslag door Annelies:

PAS heeft onder andere als doel het landelijk behartigen van de belangen van normaal- tot hoogbegaafde volwassenen met een diagnose in het autisme spectrum of een sterk vermoeden hiertoe. Eén van de manieren om dit te doen is door actief bij te dragen aan wetenschappelijk onderzoek rondom autisme.

Met het oog op dit doel werd in mei 2020 het PAS-Ledenpanel opgericht. Inmiddels is dit panel eind 2022 uitgegroeid tot 67 actieve leden. Zij zijn allemaal graag bereid hun stem te laten horen als respondent binnen verschillende vormen van wetenschappelijk onderzoek.

Het mes snijdt hierbij uiteraard aan twee kanten: PAS biedt onderzoekers tegelijkertijd een handige, laagdrempelige ingang om snel aan geschikte respondenten te komen.

8.4.2 Feiten en cijfers

Eind 2022 had het PAS-Ledenpanel 67 leden. In 2022 heeft het PAS-Ledenpanel medewerking verleend aan 5 onderzoeksaanvragen van studenten en wetenschappelijk onderzoekers.

1. Onderzoek door Nicky Rogge, wetenschappelijk onderzoeker Katholieke Universiteit Leuven (België)
Onderwerp: **Autisme en keuzeverwarring (bij het maken van keuzes)**
Gevraagd werden deelnemers om een vragenlijst in te vullen
Nb Het PAS-SiOpanel is zeer actief betrokken geweest bij het in samenwerking met de KU-Leuven ontwikkelen van deze vragenlijst.
2. Onderzoek door Hannah De Laet, doctoraat student Universiteit Gent (België)
Onderwerp: **Double Empathy Theory**
Gevraagd werden deelnemers om een vragenlijst in te vullen
3. Onderzoek door Ewald van der Sluijs; Open Universiteit faculteit Psychologie
Onderwerp: **Afstudeeronderzoek "Autisme en welbevinden"**

Gevraagd werden deelnemers om een vragenlijst in te vullen

4. Carolien Meijers en Silke Deckers, 4e jaars studenten Pedagogiek, HAN Nijmegen
Onderwerp: **Afstudeeronderzoek naar de verschillen in communicatie bij mensen met en zonder autisme**
Gevraagd werden deelnemers voor een interview.
5. Lotte Roggeveen, wetenschappelijk onderzoeker bij het BlinkLab in Leiden (onderzoek in opdracht van Erasmus MC en Princeton University)
Doel: **ontwikkelen van een smartphone applicatie, de BlinkLab app, waar eenvoudige neurologische testjes op gedaan kunnen worden. Deze testjes kunnen mogelijk in de nabije toekomst gaan bijdragen aan de (vroeg) herkenning van ontwikkelingsproblemen zoals autisme**
Gezocht werden deelnemers om neurologische testjes (filmpjes) in een app te testen.

8.4.3 Betrokken vrijwilligers

Annelies is coördinator van het PAS-Ledenpanel.

8.5 PAS-SiO (Samenwerken in wetenschappelijk Onderzoek)

8.5.1 Omschrijving

Verslag door Annelies (juli 2023):

"Naast het leveren van respondenten vindt PAS het belangrijk dat ervaringsdeskundigen ook al direct betrokken worden bij de verschillende fases van ontwikkeling van nieuw wetenschappelijk onderzoek en bij het analyseren & interpreteren van de verkregen onderzoeksdata. (Student-)onderzoekers blijken soms nog een verouderd of stigmatiserend beeld te hebben van wat autisme is. Vragenlijsten worden soms zo onduidelijk of onlogisch opgesteld, dat ze (door mensen met autisme) nauwelijks in te vullen zijn. Bijvoorbeeld omdat bepaalde antwoordopties ontbreken die voor de doelgroep relevant zijn.

Het in december 2021 opgerichte PAS-SiOpanel bestaat eind 2022 uit 5 ervaringsdeskundigen die allen beschikken over de hiertoe benodigde vaardigheden/competenties. PAS denkt met beide panels een goede ingang te bieden om tot participatieve, gelijkwaardige samenwerking met wetenschappelijk onderzoekers te komen."

Annelies (mei 2023):

"Er waren eind '21 grootse plannen voor verdere uitbouw van de samenwerking vanuit PAS-SiO met de wetenschappelijke onderzoeksweld in Nederland, maar helaas is dit in praktijk het afgelopen jaar min of meer stil komen te vallen. Hier zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen. De voornaamste reden is gelegen in het ontbreken van een actief bestuur, waardoor er in praktijk geen mogelijkheden voor overleg en afstemming meer waren. Voorlopig staat PAS-SiO even in de wachtstand. Het is aan het nieuwe bestuur om te bepalen of er binnen PAS nog ruimte gaat zijn voor deze activiteit of dat PAS er voor kiest om een andere koers te gaan varen."

8.5.2 Feiten en cijfers

Het PAS-SiOpanel heeft in 2022 hard gewerkt om te komen tot een prettig samenwerkend team en concrete invulling van de werkwijze. Het bleek in praktijk lastiger dan gedacht. Er kwamen verschillende nieuwe mensen bij en anderen trokken zich na verloop van tijd weer terug. Eind 2022 bestond het panel uit een stabiele groep van 5 PAS-leden.

Concreet uitgevoerde activiteiten in 2022:

- Januari: 2e online brainstormsessie met wetenschappelijk onderzoekers van de Katholieke Universiteit van Leuven (België). Onderwerp: "Autisme en keuzeverwarring bij het maken van keuzes".
- Februari: online kennismakingsgesprek van de coördinator met een senior wetenschappelijk onderzoeker die groot voorstander is van

participatief onderzoek (= samenwerken met ervaringsdeskundigen al tijdens het opzetten van nieuw onderzoek). Hij is enthousiast over de oprichting van PAS-SiO en wil ons graag gaan betrekken bij zijn onderzoekswerk.

- **Maart:** met 5 personen het online Nationaal Autisme Congres bijgewoond. Tijdens dit congres bespreken internationale wetenschappelijk onderzoekers resultaten van recent uitgevoerd onderzoek.
- **Maart:** verzoek aan het panel om deelnemers te leveren voor een Klankbordgroep en/of de Begeleidingscommissie mbt een nieuw implementatie-onderzoek rondom Werkweb-Autisme. Dit verzoek hebben we moeten afwijzen aangezien het ons aan concrete mogelijkheden ontbrak.
- **Maart/april:** intensief overleg, zowel onderling als met een wetenschappelijk onderzoeker en diens student over onze dilemma's rondom een onderzoeksaanvraag van deze master student waaraan wij vele haken en ogen zagen. Uiteindelijk heeft dit geleid tot stopzetten van de samenwerking nadat er van beide kanten veel energie en tijd in is gaan zitten. De aanvraag is niet verspreid onder het Ledenpanel.
- **Juni:** onderling overleg over onze standpuntbepaling mbt een nieuw onderzoek dat door het NAR (Nederlands Autisme Register) uitgevoerd gaat worden: vinden we het nodig om vanuit PAS onze zorg te gaan uitspreken over de inhoud van dit onderzoek? Eén van de leden schrijft een brief met daarin onze vragen aan het NAR. Alle vragen worden zorgvuldig en naar tevredenheid beantwoord.
- **September:** aan het PAS-SiO-panel wordt gevraagd om een, vanuit wetenschappelijk onderzoek ontwikkelde, concept-flyer met adviezen voor zowel huisartsen als hun patiënten met autisme te beoordelen. Drie leden pakken dit verzoek op en leveren schriftelijk/mondeling hun reactie. Een deel van de opmerkingen wordt door onderzoekers alsnog verwerkt in de definitieve versie van de flyer.

- **Oktober:** we zijn online allemaal aanwezig bij het NIPA-congres (Netwerk Innovatie & Productontwikkeling Autisme) van Kenniscentrum Phrenos. Veel interessante sprekers met verschillende visies op wat autisme nu eigenlijk wel/niet is. Enige weken later hebben we een online bijeenkomst waarin we onderling verder doorpraten over alles wat we daar gehoord hebben en waar we het wel/niet mee eens zijn, vragen bij hebben enzovoorts.
- **Oktober:** 2 leden van PAS-SiO nemen zitting in een Klankbordgroep (4 bijeenkomsten verspreid over een jaar) omtrent onderzoek naar 'een beter sociaal perspectief voor ouderen met autisme' vanuit de HAN in Nijmegen.

8.5.3 Betrokken vrijwilligers

Alex, Annelies, Annemiek, Karien, Karin, Lia, Mirjam, Myrthe, Robert, Victor en Vincent. Annelies is coördinator van de PAS-SiO-groep.

Annemiek, Karien, Karin, Lia, Robert, Victor en Vincent zijn in de loop van 2022 gestopt.

8.6 Academische Werkplaats Autisme (AWA)

8.6.1 Omschrijving

De Academische Werkplaats Autisme (AWA) is op advies van de Gezondheidsraad opgericht met als doel kennis uit de wetenschap beter te laten doorstromen naar de praktijk. De AWA komt met concrete producten die inzetbaar zijn in beleid, zorg en onderwijs. Voor de inhoudelijk opzet van de AWA2 verwijst het bestuur naar voorgaande jaarverslagen. In 2022 is er hard gewerkt aan het uitvoeren en afronden van de onderzoeken.

Op 24 november vond er in Utrecht een slotbijeenkomst plaats, waar o.m. de resultaten van de 4 projectgroepen werd besproken:

1. Omgaan met (je eigen) autisme (<https://umcgresearch.org/w/omgaan-met-eigen-autisme>);
2. Hulp, behandeling, medicatie (<https://www.curium-lumc.nl/wat-wij-doen/onderzoek-innovatie/projecten/autisme-en-gezondheid/>);

3. Onderwijs
4. Beeldvorming & inclusie. Resultaten zijn te vinden door op internet te zoeken op *Academische Werkplaats Autisme* en het gewenste thema.

Niet alle onderzoeksprojecten liepen even soepel, met name de rol, taak en bijdrage van de ervaringsdeskundigen leidde tot discussie. Communicatie en Intervisie hebben mede daardoor extra aandacht gekregen. Deelnemende partijen zijn in gesprek over de mogelijkheden voor een invulling van een volgende AWA.

8.6.2 Feiten en cijfers

8.6.3 Betrokken vrijwilligers

Meerdere leden van PAS hebben in een rol als ervaringsdeskundige bijgedragen aan de resultaten van deze projectgroepen. Arjan S. zat namens PAS in de stuurgroep van de AWA.

8.7 Netwerk Innovatie & Productontwikkeling Autisme (NIPA)

8.7.1 Omschrijving

Het NIPA is een landelijk netwerk van (ervaringsdeskundige) autismeprofessionals, werkzaam bij ggz-organisaties. Het NIPA is de opvolger van het Leo Kannerhuis Nederland, waar PAS ook aan deelnam. Het NIPA maakt (kennis-)producten voor de behandeling en begeleiding van mensen met autisme. NIPA leden zijn Altrecht, Lentis, Lister, Youz/Leo Kannerhuis, GGZ Noord-Holland Noord en Rivierduinen.

Sinds 2020 neemt PAS deel aan de Ervaringsraad (ER) van het NIPA.

Deelnemers aan de Ervaringsraad zijn vertegenwoordigers van de organisaties die lid zijn van het NIPA. De Ervaringsraad richt zich op het signaleren en stimuleren van nieuwe ontwikkelingen, reageert op en controleert nieuwe producten en draagt bij aan de koers van het NIPA.

Meer informatie over het NIPA

8.7.2 Feiten en cijfers

De Ervaringsraad komt 4 tot 6 maal per jaar bijeen.

8.7.3 Betrokken vrijwilligers

Arjan S. zit namens PAS in de ervaringsraad van het NIPA.

8.8 Informatietafel Autisme

8.8.1 Omschrijving

<https://www.op-weg-wijzer.nl/informatietafel-autisme>

De ITA is in het voorjaar van 2021 gestart en heeft het ontsluiten en beschikbaar maken van informatie over autisme als doel. Het project wordt financieel en organisatorisch ondersteund vanuit het ministerie van VWS, team Langdurige Zorg.

Deelnemers aan de ITA zijn partijen waar de doelgroep de informatie haalt. Het bestuur heeft Arjan S. gevraagd om namens PAS aan de ITA deel te nemen. Naast PAS zitten aan tafel: de NVA, de projectleider van de Wegwijzer Autisme, VAB en de coördinator van de Autisme Netwerken Nederland. In de zomer van 2022 zijn twee producten opgeleverd, een brochure "Een diagnose autisme, en dan...?" voor wie net een classificatie heeft gekregen en Specialistische Cliëntondersteuning Autisme. De brochure is te vinden via de website van de deelnemende partijen.

In maart 2022 is een evaluatiebijeenkomst gehouden in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het ministerie van VWS (Wim Brunenberg en Ingrid Claassen). Voortzetting werd door alle partijen gewenst maar bleek onzeker. Eind 2022 bleek een doorstart mogelijk en is gekozen om het thema 'Autisme en seksualiteit' verder te onderzoeken.

8.8.2 Feiten en cijfers

8.8.3 Betrokken vrijwilligers

Arjan S. zit namens PAS in de ITA.

8.9 Regionale Convenanten / Expertise Netwerken Autisme

8.9.1 Omschrijving

Er is een landelijke organisatie Autisme Netwerken Nederland, waarin de regionale netwerken samenwerken.

8.9.2 Feiten en cijfers

8.9.3 Betrokken vrijwilligers

Er is geen betrokkenheid vanuit PAS als organisatie bij de Regionale Convenanten/ Expertise Netwerken Autisme. Wel zijn sommige PAS-leden als ervaringsdeskundigen op persoonlijke titel betrokken bij diverse regionale Expertisenetwerken Autisme in het land (Zie ook bijlage 2).

8.10 Novartis/Pfizer Patient Academy

8.10.1 Omschrijving

De [Patient Academy](#) is in 2008 opgericht door farmaceutisch bedrijf Novartis, met als doel om patiëntenorganisaties en patiëntenvertegenwoordigers te ondersteunen in hun rol als belangenbehartigers. Dit gebeurt door:

- Kennis aan te bieden over relevante thema's die spelen in de gezondheidszorg.
- Een plek te bieden om samen te leren van sprekers en van elkaars ervaringen met het onderwerp.
- Een plek te bieden om te netwerken.

De Patient Academy thema's hebben een overstijgend karakter. Dit betreft onderwerpen die voor meerdere aandoeningen van belang zijn, zoals gender en gezondheid, artificial intelligence, tekorten in de zorg of passende zorg.

Sinds 2020 wordt de Patient Academy georganiseerd door Novartis samen met Pfizer. Daarnaast is er een adviesraad ingesteld, om zo de inbreng van de deelnemende patiëntvertegenwoordigers en -organisaties in de opzet en inhoud van de Patient Academy te vergroten. Karin van den Bosch zit vanuit PAS in de adviesraad van de Patient Academy, vanaf de start van deze adviesraad half 2020. Binnen de Patient Academy brengt Karin steeds de situatie en behoeften van PAS onder de aandacht. Ook probeert ze thema's te agenderen die voor mensen met autisme van belang zijn. Bijvoorbeeld 'gender en gezondheid': dit past bij

het thema 'vrouwen met autisme' dat voor onze doelgroep relevant is. Het maken van de vertaalslag van het (kennis)aanbod en de thema's van de Patient Academy naar de dagelijkse praktijk van PAS is soms lastig. PAS heeft niet de bestuurskracht en vrijwilligers om hier uitvoering aan te geven.

Deelname aan de Patient Academy is kosteloos. Meer info: <https://www.novartis.com/nl-nl/onze-impact/samenwerken-aan-optimale-zorg/patient-academy>

8.10.2 Feiten en cijfers

Bijeenkomsten Patient Academy

In 2022 vonden 4 Patient Academy bijeenkomsten plaats:

15 maart 2022	Artificial Intelligence
2 juni 2022	Gender en gezondheid
13 september 2022	Gezondheidsvaardigheden
22 november 2022	Passende zorg

Karin heeft de bijeenkomsten over Artificial Intelligence, Gender en gezondheid en Gezondheidsvaardigheden gevolgd.

Adviesraad Patient Academy

De adviesraad vergadert eenmaal per jaar. In 2022 werd de adviesraad gehouden op 24 januari 2022.

De adviesraad bestaat uit drie vertegenwoordigers van een patiëntenorganisatie, te weten Karin van den Bosch (PAS Nederland), Gerardine Willemsen (Nationale Vereniging Reumazorg Nederland) en Lex van der Heijden (CMTO-OVT), moderator Maria Henneman en adviseur Marie-Hélène Schutjens. Daarnaast zijn Helma Dollevoet en Inge Dubbeldam (Novartis) en Lieke Steinmeijer (Pfizer) bij de bijeenkomsten aanwezig.

8.10.3 Betrokken vrijwilligers

Karin zit vanuit PAS deel in de adviesraad van de Patient Academy, vanaf de start van deze adviesraad half 2020.

9. Koepels

PAS is lid van twee koepelorganisaties: leder(In) (nationaal) en EUCAP (internationaal).

9.1 leder(In)

9.1.1 Omschrijving

leder(In) is een koepelorganisatie. In principe kan elke vereniging of stichting die zonder winstoogmerk opkomt voor de belangen van mensen met een beperking of chronische ziekte lid worden van leder(in). De kosten van het lidmaatschap variëren en zijn afhankelijk van type en omvang van de organisatie (<https://iederin.nl/doe-mee/activiteiten-iederin/lid-woorden/>).

9.1.2 Feiten en cijfers

PAS is sinds [JAARTAL] lid van leder(In). De lidmaatschapskosten waren in 2022 € 192,00.

9.1.3 Betrokken vrijwilligers

xxx

9.2 European Council of Autistic People (EUCAP)

9.2.1 Omschrijving

De [European Council of Autistic People \(EUCAP\)](#) is een koepelorganisatie voor autistisch-led nationale en regionale organisaties in Europa. Lidorganisaties moeten een bestuur (en leden) hebben dat voor meer dan de helft uit mensen met autisme bestaat. Anno mei 2023 heeft EUCAP 24 lidorganisaties in zestien landen, die meer dan 2.000 individuele autistische leden vertegenwoordigen, evenals één individueel lid in Cyprus en één in Ierland. EUCAP streeft ernaar het welzijn van autistische mensen in Europa te bevorderen door deelname aan het publieke debat, door te netwerken en

betrokkenheid bij besluitvormingsorganen, en door samenwerking tussen autistisch geleide (autistisch-led) groepen over grenzen heen te ondersteunen. EUCAP streeft naar samenwerking met andere soorten organisaties die zich richten op belangenbehartiging, onderzoek en beleid met betrekking tot autisme, evenals organisaties met een bredere focus op neurodiversiteit. N.B. Naast EUCAP bestaat er ook Autism Europe (zeg maar de NVA van Europa). Daar hebben we geen contact mee.

Tammo

“Persoonlijk vind ik [lidmaatschap van EUCAP] belangrijk omdat het je blik verruimt, en je je niet blindstaart op het Nederlandse wereldje. We zijn onderdeel van een groter geheel, ook al doe je er op dit moment maar weinig mee.” [Email d.d. 8-5-2023]

9.2.2 Feiten en cijfers

EUCAP is op 6 oktober 2019 opgericht in Amsterdam en momenteel gevestigd in Tsjechië. PAS was een van de oprichters, in de persoon van Diederik Weve. Binnen EUCAP is PAS de organisatie met het grootste ledenaantal.

De lidmaatschapskosten van EUCAP waren in 2022 € 210,00.

9.2.3 Betrokken vrijwilligers

Diederik was in 2019 en 2020 voorzitter van PAS en tevens een belangrijke trekker bij de oprichting van EUCAP. Diederik is vanaf de oprichting tot heden bestuurslid en penningmeester bij EUCAP (Per 3 juni 2023 is Diederik hiermee gestopt).

In 2022 was Robert de vertegenwoordiger van PAS binnen EUCAP.

9.2.4 Activiteiten

Er is in 2022 geen inbreng geweest vanuit PAS richting Robert en/of EUCAP. Omgekeerd, is er vanuit Robert geen input geleverd aan PAS. Informatie vanuit EUCAP komt bij Robert binnen en wordt niet breder verspreid.

Robert

“Contact laat staan overleg over eventuele Pas wensen/gedachten mbt activiteiten van Eucap is er al geruime tijd niet meer. Er is dus geen sprake van inbreng door PAS. Wat mij betreft is dat tot nu toe overigens OK, want ik volg wel wat er gebeurt en wat er door de diverse actievelingen wordt ingebracht, besproken en nagestreeft is prima.” [Email d.d. 7-5-2023]

Bijlage 1: Contributie leden per tarief

Tabel: Overzicht contributietarieven in 2022

Tariefsoort	Hoogte contributietarief	Aantal leden dat dit tarief betaalt
lager tarief met incasso nieuw 4e kw	3	2
lager tarief zonder incasso nieuw 3e kw	14	1
lager tarief met incasso nieuw 3e kw	10	8
lager tarief met incasso nieuw 3e kw	8	3
lager tarief met incasso nieuw 2e kw	17	7
lager tarief met incasso nieuw 2e kw	14	3
lager tarief met incasso nieuw 2e kw	20	1
lager tarief zonder incasso	3	1
lager tarief zonder incasso	5	2
lager tarief met incasso	19	8
lager tarief	0	1
combi leden met incasso	20	138
combi leden zonder incasso met vroeg betaal korting	22	11
combi leden zonder incasso	24	38
gewone leden met incasso	24	170
gewone leden zonder incasso met vroeg betaal korting	26	37
gewone leden zonder incasso	28	30
donateurs met incasso	100	1

Speciale, individuele afspraken

1 Lid betaalt € 0 euro contributie per jaar. Deze persoon heeft vrijstelling van contributie gekregen in 2020, omdat hij financiële problemen had en de contributie niet kon betalen, maar wel contactpersoon voor contactdag Groningen wilde blijven. T.z.t. evalueren of hij ondertussen wel weer contributie kan betalen.

- 1 Lid betaalt € 3,00 contributie per jaar.
- 2 Leden betalen € 5,00 contributie per jaar.
- 8 Leden betalen € 19,00 per jaar.

Bijlage 2: Belangenbehartigingsactiviteiten door PAS-leden

WIE	WAT
Idzo	<p>“Ik doe hier alleen lokaal wat met de gemeente Amersfoort vanuit het AIC Amersfoort en ik zit ook namens het AIC in het Autisme Netwerk Eemland” (...)</p> <p>“In Amersfoort en omgeving komen een aantal organisaties bij elkaar die informatie uitwisselen elkaar op de hoogte houden van ontwikkelingen op het gebied van ASS, ook hier is ons gevraagd om aan te sluiten bij het landelijke netwerk. Wij hebben ervoor gekozen om dat buiten de officiële netwerken te houden, wat inhoudt dat we geen subsidie ontvangen, maar wel de vrijheid hebben om te doen en laten wat we willen zonder allerlei bemoeienis en papierwerk.”</p>
Karin	“Ik zit in de FNV-Wajonggroep. Tegenwoordig alleen passief, d.w.z. ik volg het op afstand.”
Peter	Klankbordgroep Banenafpraak
Petra	KlasseWonen
Roderik	Klankbordgroep Banenafpraak
Tammo	Expertisenetwerk Drenthe

Sommige PAS-leden zijn zelf, op persoonlijke titel, actief als belangenbehartiger voor mensen met autisme, voor mensen met een beperking en/of mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dit vormt geen onderdeel van het PAS-jaarverslag (ook al gaat het soms over autisme). Het kan handig zijn om van elkaar te weten wie in welk groepje zit. Daarom een overzichtje, voor zover mij (Karin) bekend, en zeker niet volledig.

Deelname van Peter en Roderik aan de Klankbordgroep Banenafpraak van Ieder(In) is op persoonlijke titel, maar wel voortgekomen uit de Werkgroep Werk van PAS.

